

Іменник

Відмінки іменників

Називний

(Є) Хто? Що?

Родовий

(Немає) Кого? Чого?

Давальний

(Даю) Кому? Чому?

Знахідний

(Бачу) Кого? Що?

Орудний

(Пишаюся) Ким? Чим?

Місцевий

(Стою) На чому/кому?

Кличний

(Звертання) --

Кличний відмінок виконує в реченні роль **звертання до істоти**, він не пов'язується з іншими словами за допомогою запитання.

При звертанні не запитується хто? що? кого? чого?, а **вказується на особу** формою займенника ти (ви) у будь-якому випадку:

Сергію, тобі пора вже іти до школи.
Марино, а уроки ти зробила?

Умножині форма кличного відмінка збігається з **формою називного відмінка**: ***сестри, брати.***

**Називний відмінок однини
є початковою формою
іменника.**

**Називний і
кличний відмінки — прямі.
Решта відмінків — непрямі.**

**Іменники відмінюються в
однині й множині.**

Називний відмінок виступає **формою**
вираження підмета, що відповідає на питання:
хто? що?   корова, місто.

Інші відмінки виступають **формою**
вираження **додатка** і відповідають на
питання:

<i>кого? чого?</i>	<i>корови, міста</i>
<i>кому? чому?</i>	<i>корові, місту</i>
<i>кого? що?</i>	<i>корові, міста</i>
<i>ким? чим?</i>	<i>коровою, містом</i>
<i>на кому? в (у) чому?</i>	<i>(на) корові, у місті</i>

Не змінюються за відмінками такі іменники:

- **іншомовні слова з кінцевим голосним:**
Франсуа, меню, але: пальто, пальта;
- **жіночі прізвища, які мають закінчення -о та приголосну літеру: Бондарчук, Солдатенко;**
- **прізвища, які закінчуються на -ово, -аго, -их:**
Терово, Минаго, Черних.

ФОРМИ ВІДМІНКІВ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬСЯ З ПРИЙМЕННИКАМИ

Відмінок	Прийменники	Приклади
Родовий	без, біля, від, до, для, з-за, після, з	подарунок для матусі
Давальний	всупереч, навздогін, назустріч, наперекір	йти назустріч вітру
Знахідний	крізь, в (у), за, на, по, про, через, понад, під, проти	думати про свято
Орудний	між, поміж, з, за, перед, під, поза, над	бігати під дощем
Місцевий (не вживається без прийменника)	в (у), на, по, об, при	росте при дорозі

- Після **прийменника ПО** іменник уживається в **місцевому відмінку**: *по кімнатах, по крамницях.*
- Деякі відмінкові форми можуть уживатися паралельно:

писати лист (Зн в) — писати листа (Р в)

У давальному та місцевому відмінку може відбуватися чергування приголосних звуків:
*нога — нозі — на нозі, муха — мусі — на мусі,
ложка — ложці — на ложці.*

Щоб не помилятися при визначенні відмінка іменника, потрібно **ставити обидва питання: для істот і неістот.**

Показати (Кого? Що?) щоденник.

На столі лежить (Хто? Що?) щоденник

Як розрізняти називний і знахідний відмінки іменників назв істот

Називний відмінок означає предмет, що виконує дію. У реченні виступає підметом:

(Що?) Долар (Н.в.) — грошова одиниця.

Знахідний відмінок означає предмет, на який скерована дія. У реченні виступає другорядним членом:

Бере в руки (Що?) долар (З.в.).

Відміни іменників

I відміна	II відміна		III відміна	IV відміна
чоловічий, жіночий, спільний рід, закінчення -а (-я)	чоловічий рід, нульове закінчення або -о	середній рід, закін чення -о, - е, -а (-я)	жіночий рід, нульове закінчення, а також імен ник мати	середній рід, закінчення -а (-я), при відмінюванні з'являються суфікси -ат- (-ят-), -ен-
<i>надія, турбота, суддя, рілля</i>	<i>Павло, степ</i>	<i>поле, вікно, заняття</i>	<i>гордість, кров, зустріч</i>	<i>курча (курчати), поросся (поросяти), тім'я (тімені)</i>

До відмін не належать:

- ❖ множинні іменники (*ножиці, ворота*);
- ❖ іменники прикметникового походження (*наречена, минуле, черговий, військовий*);
- ❖ незмінювані іменники іншомовного походження (*какао, бюро*);
- ❖ жіночі прізвища на приголосний та *-о* (*Ткач Ірина, Стібко Надія*). Такі прізвища при відмінюванні не змінюються (*Ткач Ірини, Стібко Надії*).

Відмін а	Тверда група	М'яка група	Мішана група
I	основа на твердий нешиплячий приголосний: <i>дорога, староста</i>	основа на м'який приголосний: <i>тополя, мрія, Ілля</i>	основа на шиплячий приголосний: <i>каша, алича, вежа</i>
II	іменники чоловічого роду з основою на твердий нешиплячий приголосний: <i>друг, дядько</i>	іменники чоловічого роду з основою на м'який приголосний: <i>учитель, гай, кінь</i>	іменники з основою на шиплячий приголосний, крім іменників середнього роду на -я : <i>плащ, читач, плече</i>
	іменники середнього роду із закінченням -о : <i>срібло, жито</i>	іменники середнього роду із закінченням -я : <i>роздоріжжя, уміння, колосся</i>	
		іменники середнього роду із	

Від групи залежить закінчення іменника:
крига — кригою, але круча — кручею.

СКЛАДНІ ВИПАДКИ ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКА

I відміна

іменники чоловічого, жіночого та спільного роду на **-а (-я)**

воєвода, Микола, качка, каша, Ганна, Надія, сім'я, забіяка

1. У формі **орудного відмінка однини** іменники I відміни мають такі закінчення:

- **-ою** (тверда група): *воєводою, Миколою, качкою, Ганною, забіякою*;
- **-ею (-єю)** (м'яка й мішана групи): *кашею, задачею, надією, мрією, сім'єю*.

2. У формі **місцевого відмінка множини** іменники I відміни мають закінчення **-ах (-ях)**: *по воротах, по сім'ях* (не *по воротах* і не *по сім'ях*).

У Р. в. мн. деякі іменники мають паралельні форми: *баб — бабів, губ — губів, легень — легенів, сосон — сосен, воєн — війн*.

II відміна

іменники чоловічого роду на -о та з нульовим закінченням	<i>син, кінь, Київ, дядько, Петро, Дніпро</i>
іменники середнього роду на -о, -е, -я	<i>вікно, поле, волосся</i>

1. У формі *родового відмінка однини* іменники чоловічого роду мають закінчення **-а (-я)** і **-у (-ю)**: *метра, Мелітополя; ступу, Китаю*. Вибір закінчення залежить від значення слова

Закінчення <i>-а (-я)</i> на позначення	Закінчення <i>-у (-ю)</i> на позначення
<p>чітко окреслених предметів (істот і неістот): <i>хлопця, чоловіка, агронома, вовка, ведмедя, дуба, тюльпана, мотора, підручника, конверта, ключа, циферблата, автомобіля, трамвая, дивана, шлунка. АЛЕ: мозку</i></p>	<p>нечітко окреслених предметів, понять (ігри, танці, дії, абстрактні поняття, явища природи, хвороби): <i>боксу, волейболу, твісту, вальсу, руху, болю, захвату, вітру, морозу, кору, грипу. АЛЕ: гонака</i></p>
<p>власних імен, прізвищ: <i>Олега, Віталія, Ковальчука, Кличка, Мороза</i></p>	<p>збірних понять: <i>народу, оркестру, тексту, лісу, гурту. АЛЕ: ліска́, гуртка́</i></p>
<p>мір довжини, ваги, грошей, чисел, часу: <i>метра, грама, долара, мільйона, тижня. АЛЕ: року, віку</i></p>	<p>матеріалів, речовин, рідин: <i>піску, мarmуру, кисню, гіпсу, азоту, бурштину, чаю, компоту</i></p>
<p>населених пунктів: <i>Маріуполя, Парижа, Нью-Йорка. АЛЕ: міста Кривого Рогу, села Зеленого Гаю (бо два слова)</i></p>	<p>країн: <i>Китаю, Ізраїлю, Пакистану, Гондурасу, Єгипту</i></p>
<p>географічних об'єктів із наголосом на закінченні: <i>Дніпра́, Дністра́, Збруча́</i></p>	<p>географічних об'єктів з наголосом на основі: <i>Криму́, Кавка́зу, Байка́лу, Нілу́</i></p>

Закінчення <i>-а (-я)</i> на позначення	Закінчення <i>-у (-ю)</i> на позначення
більшості термінів: <i>атома, інфінітива, синуса, радіуса, трикутника</i>	фізичних і хімічних процесів, а також літературознавчих понять: <i>синтезу, імпульсу, роману, жанру, міфу</i>
	закладів, установ, будівель та їхніх частин: <i>заводу, офісу, університету, будинку, вокзалу, даху, поверху. АЛЕ: хліва́, монастир'я́, гараж'я́</i> (бо наголос на закінченні)
	місця, простору: <i>району, степу, майдану. АЛЕ: хутора́, берега́</i>

У деяких іменниках закінчення залежить від того:

- 1) з яким значенням їх ужито: *каменя* (шматок гірської породи — чітко окреслений) — *каменю* (матеріал для будівництва); *акта* (документ — чітко окреслений) — *акту* (дія);
- 2) з яким наголосом їх ужито: *столá* та *стóлу*, *мостá* та *мóсту*.

Закінчення *-у (-ю)* треба писати: а) у префіксальних іменниках: *винятку, затору*; б) у складних безсуфіксних іменниках: *літопису, хороводу. АЛЕ: електровоза, пароплава.*

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

*Ніл, Миргород, поштовх, Дунай, опік, Уран,
бузок, Збруч, Світязь, плащ, суходіл, карниз,
Урал, тесляр, фільм, кілок, мільйон, Еверест,
процент, фітнес, ураган, чисельник,
Казахстан, баль-
зам, Памір, грім, крик, грам, Крит, атлас, Кіпр,
Копенгаген, кодекс, суходіл, вівторок,
фейлетон.*

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Ніл -

Миргород

поштовх

Дунай

опік

Уран

бузок

Збруч

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Ніл - Ні'лу

Миргород -

поштовх

Дунай

опік

Уран

бузок

Збруч

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Ніл - Ні'лу

Миргород - Миргорода

поштовх

Дунай

опік

Уран

бузок

Збруч

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Ніл - Ні'лу

Миргород - Миргорода

Поштовх - поштовху

Дунай

опік

Уран

бузок

Збруч

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Ніл - Ні'лу

Миргород - Миргорода

Поштовх - поштовху

Дунай - Дуна'ю

опік

Уран

бузок

Збруч

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Ніл - Ні'лу

Миргород - Миргорода

Поштовх - поштовху

Дунай - Дуна'ю

Опік - опіку

Уран

бузок

Збруч

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Ніл - Ні'лу

Миргород - Миргорода

Поштовх - поштовху

Дунай - Дунаю

Опік - опіку

Уран - Ура'ну

бузок

Збруч

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Ніл - Нілу

Миргород - Миргорода

Поштовх - поштовху

Дунай - Дунаю

Опік - опіку

Уран - Урану

Бузок - бузку

Збруч

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Ніл - Нілу

Миргород - Миргорода

Поштовх - поштовху

Дунай - Дунаю

Опік - опіку

Уран - Урану

Бузок - бузку

Збруч - Збруча'

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Світязь

Плащ

Суходіл

карниз

Урал

тесляр

Фільм

Кілок

Мільйон

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Світязь - Сві'тязю

Плащ

Суходіл

карниз

Урал

тесляр

Фільм

Кілок

Мільйон

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл

карниз

Урал

тесляр

Фільм

Кілок

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

карниз

Урал

тесляр

Фільм

Кілок

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

Карниз - карниза

Урал

тесляр

Фільм

Кілок

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

Карниз - карниза

Урал - Ура'лу

тесляр

Фільм

Кілок

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

Карниз - карниза

Урал - Ура'лу

Тесляр - тесляра

Фільм

Кілок

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

Карниз - карниза

Урал - Ура'лу

Тесляр - тесляра

Фільм - фільму

Кілок

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

Карниз - карниза

Урал - Ура'лу

Тесляр - тесляра

Фільм - фільму

Кілок - кілка

Мільйон

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Світязь - Сві'тязю

Плащ - плаща

Суходіл - суходолу

Карниз - карниза

Урал - Ура'лу

Тесляр - тесляра

Фільм - фільму

Кілок - кілка

Мільйон - мільйона

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Еверест

Процент

Фітнес

Ураган

Чисельник

Казахстан

Бальзам

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент

Фітнес

Ураган

Чисельник

Казахстан

Бальзам

Памір

Грім

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес

Ураган

Чисельник

Казахстан

Бальзам

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган

Чисельник

Казахстан

Бальзам

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган - урагану

Чисельник

Казахстан

Бальзам

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган - урагану

Чисельник - чисельника

Казахстан

Бальзам

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган - урагану

Чисельник - чисельника

Казахстан - Казахстану

Бальзам

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган - урагану

Чисельник - чисельника

Казахстан - Казахстану

Бальзам - бальзаму

Памір

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган - урагану

Чисельник - чисельника

Казахстан - Казахстану

Бальзам - бальзаму

Памір - Памі'ру

Грім

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Еверест - Евере'сту

Процент - процента

Фітнес - фітнесу

Ураган - урагану

Чисельник - чисельника

Казахстан - Казахстану

Бальзам - бальзаму

Памір - Памі'ру

Грім - грому

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик

Грам

Дніпро

Атлас

Кіпр

Копенгаген

Кодекс

Суходіл

Вівторок

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик - крику

Грам

Дніпро

Атлас

Кіпр

Копенгаген

Кодекс

Суходіл

Вівторок

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро

Атлас

Кіпр

Копенгаген

Кодекс

Суходіл

Вівторок

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас

Кіпр

Копенгаген

Кодекс

Суходіл

Вівторок

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас - атласа

Кіпр

Копенгаген

Кодекс

Суходіл

Вівторок

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас - атласа

Кіпр - Кі'пру

Копенгаген

Кодекс

Суходіл

Вівторок

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас - атласа

Кіпр - Кі'пру

Копенгаген - Копенгагена

Кодекс

Суходіл

Вівторок

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас - атласа

Кіпр - Кі'пру

Копенгаген - Копенгагена

Кодекс - кодексу

Суходіл

Вівторок

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас - атласа

Кіпр - Кі'пру

Копенгаген - Копенгагена

Кодекс - кодексу

Суходіл - суходолу

Вівторок

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Крик - крику

Грам - грама

Дніпро - Дніпра'

Атлас - атласа

Кіпр - Кі'пру

Копенгаген - Копенгагена

Кодекс - кодексу

Суходіл - суходолу

Вівторок - вівторка

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Фейлетон –

Будинок

Міф

Іон

Оркестр

Вальс

Іменник

Берег

Виняток

**Поставте іменники у формі родового
відмінка однини.**

Фейлетон – фейлетону

Будинок

Міф

Іон

Оркестр

Вальс

Іменник

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф

Іон

Оркестр

Вальс

Іменник

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон

Оркестр

Вальс

Іменник

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон - іона

Оркестр

Вальс

Іменник

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон - іона

Оркестр - оркестру

Вальс

Іменник

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон - іона

Оркестр - оркестру

Вальс - вальсу

Іменник

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон - іона

Оркестр - оркестру

Вальс - вальсу

Іменник - іменника

Берег

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон - іона

Оркестр - оркестру

Вальс - вальсу

Іменник - іменника

Берег - берега

Виняток

Поставте іменники у формі родового відмінка однини.

Фейлетон – фейлетону

Будинок - будинку

Міф - міфу

Іон - іона

Оркестр - оркестру

Вальс - вальсу

Іменник - іменника

Берег - берега

Виняток - винятку

2. У формі **родового відмінка множини** іменники II відміни мають нульове закінчення або **-ів (-їв)**: *бажань, боліт, пальт, озер, питань; батьків, вольтів, грамів, морів, життів, верхів'їв*.

Закінчення **-ей** мають слова *гостей, грошей, коней, очей, плечей* та зрідка *ушей* (переважно — *вух*). Деякі іменники мають паралельні закінчення: *ват — ватів, кіловат — кіловатів, тат — татів*. Нульове закінчення мають іменники, що втрачають суфікс **-ин** у множині: *болгарин — болгар, громадянин — громадян, селянин — селян, татарин — татар*. **АЛЕ:** *грузинів, осетинів*.

3. У формі **давального відмінка однини** іменники чоловічого роду, а також середнього роду із суфіксом **-к-** (малі істоти) мають паралельні закінчення **-ові, -еві (-єві)** або **-у (-ю)**: *синові — сину, коневі — коню, краєві — краю, Сергієві — Сергію, поросяткові — поросятку*. **АЛЕ:** коли в тексті трапляється поряд кілька іменників чоловічого роду у формі давального відмінка однини, то для уникнення одноманітних відмінкових закінчень треба спочатку вживати закінчення **-ові, -еві (-єві)**, а потім — **-у (-ю)**: *Леонідові Миколайовичу Іваненку* (не *Леоніду Миколайовичу Іваненку* й не *Леонідові Миколайовичеві Іваненкові*).

4. У формі **знахідного відмінка однини** іменники чоловічого роду, що позначають істот, мають такі самі закінчення, що й у родовому: *будівника, коня, Мороза*. Усі інші іменники чоловічого роду, а також іменники середнього роду в знахідному відмінку мають ту саму форму, що й у називному: *олівець, будинок, колектив, ячмінь, море, місто, узбіччя*. Деякі іменники чоловічого роду (переважно назви побутових предметів) можуть мати паралельні форми, спільні з формами або родового, або називного відмінка: *зрізав дуба* й *дуб*; *написав листа* й *лист*; *узяв ножа* й *ніж*; *поклав олівця* й *олівець*; *поставив чобота* й *чобіт*.

5. У формі **орудного відмінка множини** іменники II відміни мають закінчення **-ами, -ями, -ми**: *берегами, явищами, полями, роздоріжжями*.

Закінчення **-ми** мають (паралельно з формами **-ами, -ями**) такі іменники: *гістьмі* — *гостями*, *грішми* — *грошіма*, *кіньми* — *конями*, *чобітьмі* — *чоботами* й *чоботями*, *коліньми* — *колінами*, *колісьми* — *колесами*, *крільмі* — *крілами*.

6. У формі місцевого відмінка однини паралельні закінчення *-ові, еві (-єві)* або *-у (-ю)* мають:

- назви істот чоловічого роду: *на батькові — на батьку, на вчителіві — на вчителю;*
- назви істот середнього роду із суфіксом *-к-*: *на теляткові — на телятку, на поросяткові — на поросятку, на хлоп'яткові — на хлоп'ятку;*
- назви неістот чоловічого та середнього роду із суфіксами *-ик-, -ак-, -ок-, -к-, -к(о)*: *у будинку — у будинкові, на літаку — на літакові, на ліжку — на ліжкові, у підрахунку — у підрахункові.*

Іменники, що позначають істот (але не осіб), мають у місцевому відмінку однини поряд із закінченнями *-ові, -єві (-єві)* і закінчення *-і (-ї)*: *на коневі — на коні, на ослові — на ослі, на тигрові — на тигрі.*

Закінчення *-у (-ю)* мають іменники чоловічого роду з односкладовою основою, якщо наголос у місцевому відмінку переходить на закінчення: *у бою, на льоду, у соку, на шляху.*

Закінчення *-і (-ї)* мають назви неістот:

- чоловічого роду (переважно безсуфіксні): *в акті, на березі, у ґрунті, у декреті, у дзьобі, у темні, у центрі;*
- середнього роду без суфікса *-к-*: *у місті, на селі, на плечі, у прізвищі, у слові.*

Деякі безсуфіксні іменники чоловічого роду можуть мати паралельні закінчення *-і (-ї)* та *-у (-ю)*, що залежить від місця наголосу в слові: *у гаї — у гаю, у краї — у краю, на торзі — на торгу.*

З прийменником *по* можуть уживатися паралельні закінчення *-у (-ю)* та *-і (-ї)*: *по Дніпру — по Дніпрі, по місту — по місті, по селу — по селі. АЛЕ:* для позначення часу — тільки закінчення *-і*: *по обіді, по закінченні.*

III відміна

іменники жіночого роду з кінцевим приголосним основи та слово *мати*

честь, розкіш, лютъ, любов, відповідальність, річ

У формі *орудного відмінка однини* треба писати подвоєні приголосні, якщо основа закінчується одним приголосним (крім *б, н, в, м, ф і р*): *річ* — *річчю*, *розкіш* — *розкішшю*, *відповідь* — *відповіддю*, *лютъ* — *люттю*, *запощ* — *запощчю*.

Якщо основа закінчується сполученням приголосних або на *б, н, в, м, ф і р*, то подвоєння приголосних (на письмі — подвоєння букв) не відбувається: *честь* — *честю*, *жовч* — *жовчю*, *любов* — *любов'ю*, *кіновар* — *кіновар'ю*, *мати* — *матір'ю*.

IV відміна

іменники середнього роду на <i>-а, -я</i> із суфіксами <i>-ат-, -ят-, -ен-</i> у більшості непрямих відмінків	лоша — лош ати , ягня — ягн яти , дівча — дівч ати , плем'я — племен і
---	--

Зразки відмінювання іменників IV відміни

Відмінок	Однина	Множина
Н.	лоша, ягня, плем'я	лош ата , ягн ята , племен а
Р.	лош ати , ягн яти , племен і	лош ат , ягн ят , племен и
Д.	лош аті , ягн яті , племен і	лош атам , ягн ятам , племен ам
Зн.	лоша, ягня, плем'я	лош ат (а), ягн ят (а), племен а
Ор.	лош ам , ягн ям , плем'я м	лош атами , ягн ятами , племен ами
М.	на лош аті , на ягн яті , на племен і	на лош атах , на ягн ятах , на племен ах
Кл.	лоша, ягня, плем'я	лош ата , ягн ята , племен а

1. Помилку допущено у варіанті

А Микитою

Б сиротою

В грушою

Г весною

2. Помилку допущено у варіанті

А Львовом

Б батьком

В вікном

Г ножом

3. Помилку допущено у варіанті

А агрономові

Б відповідей

В по вікнам

Г плечей

4. Помилку допущено у варіанті

А десяти грам

Б трьох пальт

В шести озер

Г двох річок

1. Помилку допущено у варіанті

А Микитою

Б сиротою

В грушою

Г весною

2. Помилку допущено у варіанті

А Львовом

Б батьком

В вікном

Г ножом

3. Помилку допущено у варіанті

А агрономові

Б відповідей

В по вікнам

Г плечей

4. Помилку допущено у варіанті

А десяти грам

Б трьох пальт

В шести озер

Г двох річок

1. Помилку допущено у варіанті

А Микитою

Б сиротою

В грушою

✓ Г весною

2. Помилку допущено у варіанті

А Львовом

Б батьком

В вікном

✓ Г ножом

3. Помилку допущено у варіанті

А агрономові

Б відповідей

В по вікнам

Г плечей

4. Помилку допущено у варіанті

А десяти грам

Б трьох пальт

В шести озер

Г двох річок

1. Помилку допущено у варіанті

А Микитою

Б сиротою

✓ В грушою
Г весною

2. Помилку допущено у варіанті

А Львовом

Б батьком

✓ В вікном
Г ножом

3. Помилку допущено у варіанті

А агрономові

Б відповідей

✓ В по вікнам
Г плечей

4. Помилку допущено у варіанті

А десяти грам

Б трьох пальт

В шести озер
Г двох річок

1. Помилку допущено у варіанті

А Микитою

Б сиротою

В грушою
✓ Г весною

2. Помилку допущено у варіанті

А Львовом

Б батьком

В вікном
✓ Г ножом

3. Помилку допущено у варіанті

А агрономові

Б відповідей

✓ В по вікнам
Г плечей

4. Помилку допущено у варіанті

✓ А десяти грам

Б трьох пальт

В шести озер
Г двох річок

5. Помилку допущено у варіанті

А запитай татар

Б кількох грузин

В почекай болгар

Г покликати селян

6. Помилку допущено у варіанті

А теплих дощів

Б наших степів

В твоїх друзів

Г трьох конів

7. Помилку допущено у варіанті

А людьми — людьми

Б гістьми — гостями

В грішми — грошима

Г крильми — крилами

8. Помилку допущено у варіанті

А розкішню

Б жовччю

В знаттю

Г маззю

5. Помилку допущено у варіанті

- ✓ А запитай татар
- ✓ Б кількох грузин

- В почекай болгар
- Г покликати селян

6. Помилку допущено у варіанті

- А теплих дощів
- Б наших степів

- В твоїх друзів
- Г трьох конів

7. Помилку допущено у варіанті

- А людьми — людьми
- Б гістьми — гостями

- В грішми — грошима
- Г крильми — крилами

8. Помилку допущено у варіанті

- А розкішню
- Б жовччю

- В знаттю
- Г маззю

5. Помилку допущено у варіанті

- А запитай татар
- Б кількох грузин

- В почекай болгар
- Г покликати селян

6. Помилку допущено у варіанті

- А теплих дощів
- Б наших степів

- В твоїх друзів
- Г трьох конів

7. Помилку допущено у варіанті

- А людьми — людьми
- Б гістьми — гостями

- В грішми — грошима
- Г крильми — крилами

8. Помилку допущено у варіанті

- А розкішню
- Б жовччю

- В знаттю
- Г маззю

5. Помилку допущено у варіанті

- А запитай татар
- Б кількох грузин

- В почекай болгар
- Г покликати селян

6. Помилку допущено у варіанті

- А теплих дощів
- Б наших степів

- В твоїх друзів
- Г трьох конів

7. Помилку допущено у варіанті

- А людьми — людьми
- Б гістьми — гостями

- В грішми — грошима
- Г крильми — крилами

8. Помилку допущено у варіанті

- А розкішню
- Б жовччю

- В знаттю
- Г маззю

5. Помилку допущено у варіанті

- А запитай татар
- Б кількох грузин

- В почекай болгар
- Г покликати селян

6. Помилку допущено у варіанті

- А теплих дощів
- Б наших степів

- В твоїх друзів
- Г трьох конів

7. Помилку допущено у варіанті

- А людьми — людьми
- Б гістьми — гостями

- В грішми — грошима
- Г крильми — крилами

8. Помилку допущено у варіанті

- А розкішню
- Б жовччю

- В знаттю
- Г маззю

1. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Еквадор
- Б Парагвай
- В Мельбурн
- Г Бангладеш

2. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Каїр
- Б Львів
- В Кабул
- Г Судан

3. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А кілометр, град
- Б відсоток, Кавказ
- В кілограм, шлунок
- Г долар, університет

1. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Еквадор
- Б Парагвай
- ✓ В Мельбурн
- Г Бангладеш

2. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Каїр
- Б Львів
- В Кабул
- Г Судан

3. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А кілометр, град
- Б відсоток, Кавказ
- В кілограм, шлунок
- Г долар, університет

1. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Еквадор
- Б Парагвай
- ✓ В Мельбурн
- Г Бангладеш

2. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Каїр
- Б Львів
- ✓ В Кабул
- Г Судан

3. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А кілометр, град
- Б відсоток, Кавказ
- В кілограм, шлунок
- Г долар, університет

1. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Еквадор
- Б Парагвай
- ✓ В Мельбурн
- Г Бангладеш

2. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини має іменник

- А Каїр
- Б Львів
- ✓ В Кабул
- Г Судан

3. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А кілометр, град
- Б відсоток, Кавказ
- ✓ В кілограм, шлунок
- Г долар, університет

4. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка
- А водогін, буревій
  - Б гурт, тролейбус
  - В ліс, Мелітополь
  - Г оркестр, гопак
5. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка
- А маяк, Ельбрус
  - Б документ, Тибет
  - В інженер, Таїланд
  - Г двигун, Дрогобич
6. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка
- А баскетбол, Вітер
  - Б магазин, Дністер
  - В добробут, борщ
  - Г Іран, біфштекс

4. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- ✓ А водогін, буревій
- Б гурт, тролейбус
- В ліс, Мелітополь
- Г оркестр, гопак

5. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А маяк, Ельбрус
- Б документ, Тибет
- В інженер, Таїланд
- Г двигун, Дрогобич

6. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А баскетбол, Вітер
- Б магазин, Дністер
- В добробут, борщ
- Г Іран, біфштекс

4. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А водогін, буревій
- Б гурт, тролейбус
- В ліс, Мелітополь
- Г оркестр, гопак

5. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А маяк, Ельбрус
- Б документ, Тибет
- В інженер, Таїланд
- Г двигун, Дрогобич

6. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А баскетбол, Вітер
- Б магазин, Дністер
- В добробут, борщ
- Г Іран, біфштекс

4. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А водогін, буревій
- Б гурт, тролейбус
- В ліс, Мелітополь
- Г оркестр, гопак

5. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А маяк, Ельбрус
- Б документ, Тибет
- В інженер, Таїланд
- Г двигун, Дрогобич

6. Закінчення **-у (-ю)** у формі родового відмінка однини мають обидва іменники рядка

- А баскетбол, Вітер
- Б магазин, Дністер
- В добробут, борщ
- Г Іран, біфштекс

7. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають усі іменники рядка

- А займенник, Мороз, натовп
- Б лимон, тангенс, Узбекистан
- В режисер, диван, супермаркет
- Г міліметр, квадроцикл, гараж

8. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають усі іменники рядка

- А окунь, Амстердам, хокей
- Б монітор, орел, Афганістан
- В Сергій, вівторок, мармур
- Г квадрат, Мадрид, гектар

7. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають усі іменники рядка

- А займенник, Мороз, натовп
- Б лимон, тангенс, Узбекистан
- В режисер, диван, супермаркет
- ✓ Г міліметр, квадроцикл, гараж

8. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають усі іменники рядка

- А окунь, Амстердам, хокей
- Б монітор, орел, Афганістан
- В Сергій, вівторок, мармур
- Г квадрат, Мадрид, гектар

7. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають усі іменники рядка

- А займенник, Мороз, натовп
- Б лимон, тангенс, Узбекистан
- В режисер, диван, супермаркет
- ✓ Г міліметр, квадроцикл, гараж

8. Закінчення **-а (-я)** у формі родового відмінка однини мають усі іменники рядка

- А окунь, Амстердам, хокей
- Б монітор, орел, Афганістан
- В Сергій, вівторок, мрамур
- ✓ Г квадрат, Мадрид, гектар